

hmeljar

**GLASILO HMELJARSKE
ZADRUGE z.o.j. v ŽALCU**

ŽALEC, MAREC 1947

Leto II.

Štev. 3

Obrezovanje hmelja

Izplačilo obračuna hmeljarjem za leto 1946

Zadružniki naj pridejo k izplačilu po naslednjem redu, ki se ga naj vsi brez vsake izjeme točno držijo, da bo šlo gladko izpod rok tako v korist pozameznikov, kakor tudi zaradi rednega poslovanja zadruga.

17. marca: Zgornja in Spodnja Ložnica, Doberteša vas, Zgornje in Spodnje Roje, Zalogam, Kapla, Loke;

18. marca: Sv. Pavel, Sv. Lovrenc, Dolenja vas, Marija Reka, Sv. Jurij ob Taboru, Pongrac, Črni vrh, Migojnice, Sv. Peter, Vrbje;

20. marca: Kaplja vas, Ladkova vas, Magdalena, Zabukovec, Šmartno ob Paki, Paška vas, Skorno, Podgora, Rečica, Gorenje, Gavce, Slatine, Veliki in Mali vrh;

21. marca: Žalec, Arja vas, Griže, Ločica nad Vranskem, Vologa, Tršca, Tešova, Zaplanina, Limovec, Jeronim, Selo, Čeplje;

22. marca: Vransko, Prekopa, Stopnik, Ojstrška vas, Ponor, Sv. Miklavž, Drešinja vas, Dobriša vas;

24. marca: Ločica pri Polzeli, Zgornja in Spodnja Ponikva, Breg, Letuš, Male Braslovče, Podgorje, Šešče, Petrovče;

26. marca: Zakl, Zalog, Sv. Križ, Železno, Galicija, Kuni-gunda, Zavrh, Kale, Polzela, Založe, Orova vas, Počvin, Skofja vas, Ljubččna, Bovše, Arclin, Šmarjeta, Lipovec, Leskovec;

27. marca: Zgornje in Spodnje Grušovlje, Gomilsko, Studence, Trnava, Sv. Rupret, Podkraj, Podlog;

28. marca: Polče, Podvrh, Dobrovlje, Zgornje in Spodnje Gorče, Glinje, Kamenče, Topovlje, Sv. Matevž, Trnovlje, Šmartno v Rožni dolini;

29. marca: Orla vas, Dobrna, Rakovlje, Ruše, Levec, Kasaze, Vojnik, Višnja vas, Koblek, Nova cerkev, Parižlje, Prešerje, Celje;

31. marca: Grajska vas, Velika in Mala Pirešica, Pernov, Hramše, Liboje, Gotovlje, Braslovče;

1., 2. in 3. aprila pa vsi oni kraji, ki zgoraj niso navedeni.

Izplačevanje se bo vršilo v Savinjski posojilnici v Žalcu dopoldne od 8 do 12 ure. Popoldne se ne izplačuje.

Vsi naj prinesejo s seboj prevzemne in tehtne listke za letnik 1946, zadružno knjižico, kdor bi pa želel dvigniti denar za drugega, mora predložiti njegovo po KLO potrjeno pooblastilo, da sme dvigniti zanj denar.

Sadovi hmeljarskih sestankov

V zvezi z izvajanjem tistega dela našega petletnega gospodarskega načrta, ki je odrejen za letošnje leto, je opravila Hmeljarska zadruga v drugi polovici preteklega meseca ob sodelovanju okrajnega ljudskega in okrajnega OF odbora na hmeljarskih sestankih po vsem našem hmeljskem okolišu važno in plodno delo. Teh sestankov se je udeležilo nad polovico hmeljarjev.

Zaradi nepričakovanih in zato neuračunljivih okolnosti se je zavlekla odprema prodanega blaga in s tem tudi izplačilo kupnine. To priložnost za nerganje ter hujskanje in natolcevanje zadrudne skupnosti so skušali izrabiti protiljudski — resnici na ljubo povedano — sicer še prav redki posamezniki, ki jim je naša vzorna zadrudna povezava boleč trn v peti, da so širili klevetniško propagando med hmeljarji. Večina zadrudnikov jim sicer ni nasedala, dobro vedoč, da izhaja od tistih ljudi, ki so se jih po zmagi v narodno osvobodilni borbi s pomočjo svoje ljudske oblasti otrepla s svojih hrbtov.

Da napravi konec temu, je upravni odbor sklenil, da poleg drugih važnejših vprašanj zadrudnikom na sestankih pojasni potek in uspehe lanske hmeljske kampanje. Naš list je o vsem tem že obširno in izčrpno poročal, tako da nam preostaja le še končno poročilo.

Zadruga je prevzela v celem 15.760 bal hmelja letnika 1946. Od tega je bilo

izbranega hmelja	2.050 mst ali 33 %
prvovrstnega hmelja	2.940 mst ali 50 %
drugovrstnega hmelja	800 mst ali 14 %
slabšega hmelja	210 mst ali 3 %

Skupaj 6.000 mst

Ta hmelj je bil prodan od 90 do 120 din za kg, in sicer:

domačim pivovarom	ca. 800 mst
Italiji	ca. 200 mst
Centroprometu za SZ	ca. 3.600 mst
Belgiji	ca. 350 mst
ZD Amerike	ca. 900 mst
Angliji	ca. 150 mst

Skupaj ca. 6.000 mst

Ves izvoženi hmelj je bil prodan franco meja, oziroma naložen na ladjo. Povprečna prodajna cena brez vseh stroškov znaša okoli 100 din za 1 kg hmelja. Skupni stroški so znašali po 13.60 din. Ti se delijo na stroške prevzema in vseh drugih manipulacij od žveplanja do pakiranja in odpreme, ki so isti pri vsaki prodaji in znašajo 11.70 din ter na ožje upravne stroške (trgovska korespondenca vključno kabelske brzojave, propagando, list »Hmeljar«, pisarniške potrebščine, potovanja, vozila, plače uslužbencev itd.), ki znašajo le 1.90 din pri kg hmelja. Le smo rekli, ker je vzel v časih proste trgovine, katere si nekateri nekdanji priživniki nazaj želijo, že domač komisijonar 2 din, tekač pa 0.50 din pri kg. Koliko si je odrinil za svoj dobiček tuj hmeljski trgovec, ki je danes povsem izločen, pa so nam pokazale razlike cen na našem trgu napram onim svetovnih tržišč, ki so znašali 10 in še več din pri vsakem kilogramu težko pridelanega hmelja. Ves ta dobiček tuje trgovine je prihranila edino zadrudna prodaja našemu hmeljarstvu in mu tako napravila hmeljarstvo bolj donosno.

Zadrudniki so potrdili odločitev uprave zadruga, da se izplača po odbitku skupnih stroškov hmeljarjem za letnik 1946, kakor sledi:

za izbrani hmelj	91 din za kg hmelja
za prvovrstni hmelj	88 din za kg hmelja
za drugovrstni hmelj	79 din za kg hmelja
za slabši hmelj	68 din za kg hmelja

Razporeditev izplačila objavljamo na drugem mestu, kakor tudi prevzem starejših letnikov hmelja.

Zadruga se je potrudila, da je hmelj letnika 1946 dobro vnovčila in dosegla razmeroma dobro povprečno ceno, ker so se glasile prvotne ponudbe s strani inozemske trgovine na največ 80 din za kg prvovrstnega blaga. V primeru stare, svobodne trgovine bi znašale nakupne cene na našem trgu največ 60 din za kg. Da je dobil naš hmelj toliko višjo ceno je bilo mogoče edino le z zadrudno prodajo, ki jo je po dolgoletni želji omogočila naša ljudska oblast.

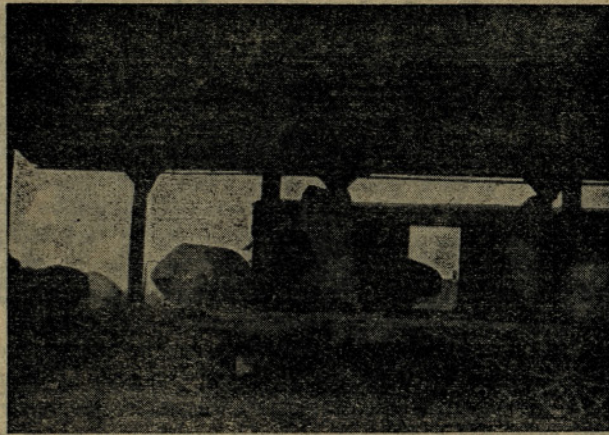
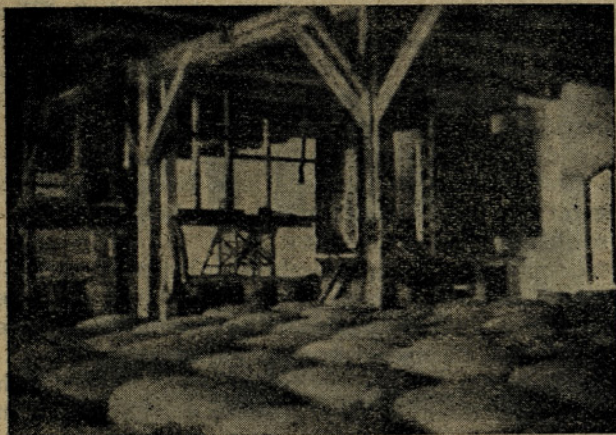
Tako podnebne kakor tudi gospodarske okoliščine, zlasti pa povezanost hmeljarstva z državnim gospodarskim načrtom nuja naše hmeljarje, da pristopijo k povečanem in pospešenim obnavljanju hmeljskih nasadov. Nobena druga kmetijska kultura ne nudi v naših razmerah toliko možnosti izdatne zaposlitve delovnih moči kmetije vključno mladine in s tem v zvezi povečani dohodek gospodarstva. Ne da se tajiti, da je izvedba povečanja hmeljskih nasadov zelo težavna spričo pomanjkanja zadostnih denarnih sredstev, saj je treba samo za hmeljevke šteti kar 80.000 din pri napravi 1 ha hmelja. Hmeljar pa gleda tudi naprej in ve, da naša ljudska skupnost potrebuje tuje devize. Zato so se zborovalci sami od sebe povsod odločili, da povečajo svoje nasade povprečno za 30 %, da tako izpolnijo setveni načrt za leto 1947, ki določa dvig hmeljišč od sedanjih 750 na 1000 ha.

Po politični liniji so zborovalce seznanili govorniki z bistvom in glavnimi smernicami načrtnega gospodarstva, tako da danes vsak hmeljar ve, kako važna je gospodarska petletka za osamosvojitve naše ljudske države od izkoriščanja po tujem kapitalu in za rast in doseg splošnega blagostanja najširših ljudskih množic.

Prav živahna je bila izmenjava misli na hmeljarskih sestankih glede možnosti in koristnosti skupne obdelave hmelja. Koristi prostovoljne povezave v hmeljarsko obdelovalno zadrugo so očitne: Prvenstvena dodelitev strojev traktorskih brigad, predvsem traktorjev za rigolanje hmeljišč. To se pravi, da bo pač bolj kazalo fistim, ki nimajo težke uprežne živine vstopiti v zadrugo, kakor pa biti še nadalje povsem odvisen od bogatega sovaščana, ki gleda najprej nase. Vsakdo pa ve, da polje ne čaka, in da je pravočasna obdelava prvi in glavni pogoj za dobro žetev. Druga važna prednost te zadrudne povezave je prvenstvena preskrba članov z dobrim semenskim blagom. Dokazano je namreč, in je že mnog napreden gospodar sam dognal, da dobro seme pri istem trudu in strošku da za četrtno do tretjino večji pridelek.

Prav tako bodo ti zadrudniki prvenstveno deležni dobav umetnih gnojil. Vodo v morje nositi bi značilo opisovali vse blagodati teh kmetijskih pomočnikov, brez katerih si kar ni moči predstavljati donosnega kmetijstva.

Kot posebnost pa bo za hmeljarske obdelovalne zadruge preskrbela Hmeljarska zadruga s pomočjo ljudske oblasti načrte za skupne sušilnice takšnega sistema, da se bo hmelj na njih bolje, hitreje in ceneje sušil. Na

Zadnja pot hmelja: iz skladišča na vagon.

teh sušilnicah se bo hmelj prevzemal v svežem stanju in že takšen klasificiral. S tem odpade članom teh zadrug ves težki napor pri sušenju in vsa tveganost (riziko) tega za kakovost tako odločilno pomembnega dela.

Pri vsem tem je treba poudariti, da ostanejo mejniki nedotaknjeni, prav tako kakor ostanejo zemljišča in pridelki še nadalje izključno osebna last člana hmeljarsko obdelovalne zadruge. Vsak lahko prostovoljno vstopi v njo, kakor tudi izstopi, če bi mu ne bilo po godu, in gospodarji naprej na isti svoji zemlji, kakor je prej.

Pogosto se je ponavljala v našem članku beseda prvenstveno, ki pomeni, kakor vemo, da bodo člani teh zadrug deležni strojne obdelave vseh svojih polj — ne samo hmeljišče — pred nečlani, ker so namenjeni stroji strojnih brigad predvsem širokim množicam malih in srednjih kmetov, ki nimajo težke vprežne živine. S tem se bo zaposlitev strojev povečala in z njo njihova storilnost, kar bo omogočilo znatno znižati stroške strojne obdelave članom, ki imajo še to ugodnost, da bodo poravnali račune strojnimi brigadam za stroške oranja, mlačve in drugih strojnih del šele na jesen po pravilu pridelka.

Naravnost čuditi pa se je treba, da pri vseh teh ugodnostih, ki jih nudi ljudska oblast članom hmeljarskih obdelovalnih zadrug, še vedno vladajo med ljudmi ne-

kakšni predsodki pred vstopom v nje. Mislimo, da smo zadeli pravo, če trdimo, da so ljudje zato nezaupni, ker so bili doslej vedno vajeni, da je vsakdo, ki je kaj kmetu nudil, zahteval od njega — odkrito ali prikrito — veliko več, kakor mu je sam nudil. Kmetje se še niso povsem otresli tega in ne pomislijo, da so v naši ljudski državi oni sami del ljudske oblasti in je torej nemogoče, da bi izkoriščali sami sebe. Ljudska oblast skrbi, da bo vsak stan laže in boljše shajal in zato ne trpi nikakega izkoriščanja človeka po sočloveku, prav tako pa tudi ne stana po stanu.

Ni treba biti prerok, če trdimo, kar smo povsem uverjeni: Nuja, to se pravi pomanjkanje delovnih moči, in vedno večje koristi bodo postopno povezale v ožjo skupnost krajevnih hmeljarskih obdelovalnih zadrug v okrilju širše skupnosti Hmeljarske zadruge vse hmeljarje. To bo obenem jasen in dokončen odgovor rovarjem, ki se jim še vedno sline cedijo po starih zaslužkih, izžetih hmeljarjem, ko le-te plašijo z izmišljotinami o kotlu in kolhozih pred vstopom v to ožjo skupnost.

Letošnji februarški sestanki so bili zato važen doprinos k razčiščenju pojmov, ker so pripravili široke hmeljarske množice k razmišljanju, da se najde najboljša organizacijska oblika za te zadruge, ki so nujna posledica nove družbene in gospodarske stvarnosti, iz katere rasejo.

Mojster Ježenjak o gnoju

O stelji pravi, da da jelša najboljšo steljo, slama pa je boljša od praproti in listja. Očitno je, da je mislil pri jelševi stelji na zeleni jelševi drobljenec, ki je zares več let učinkujoč. Že takrat je opominjal čitatelje, naj nikar ne spravljajo gnoja dalj časa pred orajem na njivo. »To je napek. Sonce inu zrak gnoju ta narboljši vzamejo, namreč: Sol inu olje, potem zemlja samo slamo inu dračje dobi.« Hudo biča pisec tiste kmete, ki nočejo globoke brazde. »Veliko kmetov se noče zastopiti na globoko oranje, temuč so si vsih sort izgovorov domislili, s katerimi hočejo svojo nespamet pokrivati.« Prav kakor najnovejši kmetijski učbenik razlaga koristi globokega oranja. Nazadnje pa še pristavi: »Nespametnik pak bo široko ino plitvo oral ino svoje njive le odrł kakor konjederec mrho. Skoraj bi bil pozabil eno prav potrebno reč povedati: Namreč, da ena sorta semena zunaj zemelje, druga notr v zemlji sad prinese. K tem

sadnim sliši korenje, repa, podzemeljce (krompir), podzemeljske jabolke. Za to sorto semena se more zemlja prav globoko orati; če globokej je zemlja rahla, bolj te sorte sad raste.

Prevzem starejših letnikov hmelja

V kolikor starejši letniki hmelja, ostali hmeljarjem izza okupacije ali od preje, ustrezajo trgovinskim pogojem, to je, da se kobule še skupaj drže in niso razpadle v pleve, odnosno hmeljska moka še ni izpadla, jih bo prevzemala zadruga po istem vrstnem redu, kakor teče izplačilo, na skladišče in jih bo poizkušala kar najbolje unovčiti. Čim bo večina hmelja prodana, bomo obvestili zadržnike, da se zglasijo zaradi izplačila. Kdor nima vreč, naj pride ponje z zadržno knjižico. Če hmelj ni goden za potlačenje, ga razgrnite, da odvolgne in ga pripeljite pozneje.

Za boljši hlevski gnoj

(Nadaljevanje)

Iz vsega navedenega je jasno razvidno, da se da iz pripomočkov, ki jih ima vsaka kmetija sama na razpolago, napraviti dovolj dobra in uspešna gnojila, ki omogočijo dobro kmetovnje tudi brez umetnih gnojil in ohranijo zemljo rodovitno. Kakor skušajo države izhajati s čim manjšim uvozom iz tujine, tako naj v malem tudi kmet poveča predvsem uporabo domačih sredstev, da bo ohranil potrebno ravnotežje v svojem gospodarstvu.

Po vsem tem seveda ni čudno, če se toliko strokovnjakov in praktični hgosposdarjev peča z vprašanjem, kako najbolje ohraniti njegovo hranilno vrednost. Načini ravnanja z gnojem so prav različni in so se tekom let stalno izboljševali, dokler nismo dospeli do takomenovanega žlahtnega gnoja, ki je po današnjem nazarinju najbolj učinkovit. Naprava takega gnoja pa zahteva posebno drage zgradbe, ki jih navadno kmečko gospodarstvo ne premore. Zato je bilo treba najti način, ki ga brez posebnih priprav in izdatkov zmore vsaka kmetija, pa vendar da visoko vreden gnoj.

Umno gnojno gospodarstvo si je stavilo za cilj, ohraniti v gnoju njegovo gnojilno vrednost v obliki dragocenega dušika, fosfornih in apnenih hranil, ter pospeševati razkrajanje sestavin gnoja v hranilne snovi, zlasti beljakovin v amonijak in solitrovo kislino ter drugih spojin v fosforne, apnene in kalijeve soli. Kdor v največji meri doseže ta cilj, ta si pridobi najboljši gnoj.

V ta namen je pri ravnanju s hlevskim gnojem bilo nekdanj postavljeno načelo: »Razgrni ga vsak dan po gnojišču, stlači ga in ohrani vlažnega!« Danes pa smatramo tako postopanje že za zastarelo in neprimerno, ker ostane gnoj preveč časa razgrnjen in dostopen zraku, ker se ga ne da dovolj trdno stlačiti in ker prihaja prepozno pod pritisk zgornjih plasti. Kako se izognemo tem pomanjkljivostim, nam pokažejo novejši načini ravnanja z gnojem.

(Dalje prihodnjič.)

Nekaj napotil k obrezovanju hmelja

Tam poleti so mi v Ljubljani predvajali nemški film, ki je nosil doneči naslov »Hmeljski propagandni film«. Na vprašanje, kako mi ugaja, sem dejal: »Če hočete napraviti med hmeljarji hudo protinemško propagando, ga le predvajajte.« Zakaj sem tako odgovoril, boste radevedni. Zato, ker smo mi v praktičnem hmeljarstvu daleč pred Nemci. Zlasti me je začudil način obrezovanja hmelja. Rezač je hodil tam s košem od sadeža do sadeža. Zgrabil je trte kakor paglavca za lase in ne da bi se sprvil kakor naš hmeljar na koleno, kar z viška z enim zamahom odrezal vse trte in jih metal v košek. Ta me je spomnil na tistega »vzornega« sovaščana, ki je kar s koso resnico obrezal svoj hmelj.

Vsak hmeljar dobro ve, da je od rezi v največji meri odvisna tako množina pridelka kakor zlasti njegova kakovost. Zato pristopi hmeljar z vsem spoštovanjem in poklekne k sadežu, da tono presodi, kako ga bo obrezal. Za to delo je treba dolgoletnih izkušenj in se mora mlad hmeljar učiti te umetnosti pri starejših praktikih. Zato vemo, da se še s tako gostobesednim poukom ne da izrpnno obdelati te snovi. Samo nekaj najvažnejših napotil naj zato damo našim zadrudnikom.

Kar se tiče časa rezi, je pač danes za normalna leta po soglasnih izkušnjah najprimernejši čas prva polovica

aprila. Prezgodna rez da v vroči in suhi pomladi redke in grobe kobule, pozna pa lahko in slabo blago, ki je v vlažnih poletjih silno podyržena peronospori. Hmeljev nož mora biti vedno dovolj oster, da rastlina lažje preboli to operacijo.

Prvo delo je, da se izrežejo vsa trhla, gnila in ranjena mesta v živo do zdravega lesa. Nato se je treba po presoji rastline odločiti, kako bomo obrezali. V glavnem razločujemo tri načine rezi:

a) **rez na balin**, ki ga uporabljamo pri prav zdravih ter krepkih koreninah in pa pri takšnih, ki so prišle že preveč na vrh. Pri tem načinu rezi se porežejo vse trte docela ob glavi, tik pod spodnjem kolobarjem očes;

b) **običajna rez** je priporočljiva pri šibkejših rastlinah in pa zlasti pri tistih, ki so še globoko v zemlji. Pri tem načinu odrežemo dve najkrepkejši trti tik nad spodnjim kolobarjem očes, vse ostale pa prav pri glavi pod spodnjimi očesi;

c) **visoka rez** je potrebna pri slabotnih koreninah, ki so že pregloboko v zemlji, in pa pri prvič obrezanih. Pri tem načinu rezi odrežemo dve trti nad drugim ali celo nad tretjim kolobarjem očes, vse ostale pa tik pri glavi. Tako mladimo stare nasade, kar bo iz leta v leto pri nas najvažnejši postopek vse dotlej, dokler ne bomo povsem obnovili naših nasadov. Tako režemo tudi prvoletnike.

Odrezane trte čimprej pobereemo in najbolje kompostiramo na posebnem kupu, ker nam takšen kompost da najboljši priboljšek vprav za hmelj, iz katerega je napravljen, škodljivci pa v teku let poginejo. Glavno pravilo torej tudi pri hmeljski rezi je: **krepke rezati na kratko, slabe na dolgo.**

VABILO

k 61. redni skupščini Savinjske posojilnice v Žalcu, zadržane z neomejenim jamstvom, ki se bo vršila v nedeljo, dne 13. aprila 1947 ob 8. uri zjutraj v zadrudni pisarni.

Dnevni red:

1. Otvoritev skupščine.
 2. Volitev zapisnikarja in dveh overovateljev.
 3. Čitanje zapisnika zadnje skupščine.
 4. Poročilo upravnega odbora.
 5. Poročilo nadzornega odbora.
 6. Odobritev računskega zaključka za leto 1946. in sklepanje o uporabi poslovnega prebitka.
 7. Predlogi in pritožbe zadrudnikov.
 8. Sklepanje o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru.
 9. Nadomestne volitve upravnega in nadzornega odbora.
 10. Določitev vsote:
 - a) do katere se sme zadruga zadolžiti,
 - b) hranilnih vlog, ki jih sme zadruga sprejeti od posameznika,
 - c) posojila ali kredita, ki ga sme zadruga dati posameznemu zadrudniku.
 11. Sklepanje o prodaji nepremičnin.
 12. Slučajnosti.
- Ako skupščina ob določeni uri ne bi bila sklepčna, se bo vršila v smislu čl. 24 zadrudnih pravil ob 9. uri istega dne druga skupščina z zgorajšnjim dnevnim redom, ki bo veljavno sklepala brez ozira na število navzočih zadrudnikov.

Žalec, dne 4. marca 1947.

Upravni odbor